

॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके प्रथमः प्रपाठकः ॥

ब्रह्म सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। क्षत्रं सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्।
इषं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। ऊर्जं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्।
रयिं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। पुष्टिं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्।
प्रजां सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। पशून्सन्धत्तं तान्मे जिन्वतम्।
स्तुतोऽसि जनधाः। देवास्त्वा शुक्रपाः प्रणयन्तु॥१॥

सुवीराः प्रजाः प्रजनयन्परीहि। शुक्रः शुक्रशौचिषा।
स्तुतोऽसि जनधाः। देवास्त्वा मन्थिपाः प्रणयन्तु। सुप्रजाः
प्रजाः प्रजनयन्परीहि। मन्थी मन्थिशौचिषा। सञ्जग्मानौ दिव
आपृथिव्यायुः। सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। प्राणं सन्धत्तं तं मे
जिन्वतम्। अपानं सन्धत्तं तं मे जिन्वतम्॥२॥

व्यानं सन्धत्तं तं मे जिन्वतम्। चक्षुः सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्।
श्रोत्रं सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। मनः सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। वाचं
सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। आयुः स्थ आयुर्मे धत्तम्। आयुर्यज्ञाय
धत्तम्। आयुर्यज्ञपतये धत्तम्। प्राणः स्थ प्राणं मे धत्तम्। प्राणं
यज्ञाय धत्तम्॥३॥

प्राणं यज्ञपतये धत्तम्। चक्षुः स्थश्चक्षुर्मे धत्तम्। चक्षुर्यज्ञाय
 धत्तम्। चक्षुर्यज्ञपतये धत्तम्। श्रोत्रं स्थः श्रोत्रं मे धत्तम्। श्रोत्रं
 यज्ञाय धत्तम्। श्रोत्रं यज्ञपतये धत्तम्। तौ देवौ शुक्रामन्थिनौ।
 कल्पयंतं देवीर्विशः। कल्पयंतं मानुषीः॥४॥

इषमूर्जमस्मासु धत्तम्। प्राणान्पशुषु। प्रजां मयि च यजमाने
 च। निरस्तः शण्डः। निरस्तो मर्कः। अपनुत्तौ शण्डामर्कौ
 सहामुना। शुक्रस्य समिदसि। मन्थिनः समिदसि। स प्रथमः
 सङ्कृतिर्विश्वकर्मा। स प्रथमो मित्रो वरुणो अग्निः। स प्रथमो
 बृहस्पतिश्चिकित्वान्। तस्मा इन्द्राय सुतमा जुहोमि॥५॥

नयन्त्वपानं सन्धत्तं तं मे जिन्वतं प्राणं यज्ञाय धत्तं मानुषीरग्निद्वे च॥
 (ब्रह्म क्षत्रं तदिषमूर्जं रयिं पुष्टिं प्रजां तां पशून्तान्धत्तं तत्प्राणमपानं
 व्यानं तं चक्षुः श्रोत्रं मनस्तद्वाचं ताम्। इषादिपञ्चके वाचं तां मे पशून्धत्तं
 तान्मे प्राणादित्रितये तं मेऽन्यत्र तन्मे)॥ [१]

कृत्तिकास्वग्निमादधीत। एतद्वा अग्नेर्नक्षत्रम्। यत्कृत्तिकाः।
 स्वायामैवैनं देवतायामाधाय। ब्रह्मवर्चसी भवति। मुखं वा
 एतन्नक्षत्राणाम्। यत्कृत्तिकाः। यः कृत्तिकास्वग्निमाधत्ते। मुख्य एव
 भवति। अथो खलु॥६॥

अग्निनक्षत्रमित्यपंचायन्ति। गृहान् ह दाहुको भवति।
 प्रजापती रोहिण्यामग्निमसृजत। तं देवा रोहिण्यामादधत।

ततो वै ते सर्वा॒न्नो॒हांन॒रोहन्। तद्रो॑हि॒ण्यै रो॑हि॒णित्वम्। यो
रो॑हि॒ण्याम॒ग्निमा॑ध॒त्ते। ऋ॒ध्नोत्ये॒व। सर्वा॒न्नो॒हांनो॒हति। दे॒वा वै भ॒द्राः
सन्तो॒ऽग्निमा॑धि॒त्सन्त॥ ७ ॥

तेषा॒मना॑हि॒तोऽग्नि॒रासी॑त्। अथै॒भ्यो वा॒मं व॒स्वपा॑क्रामत्। ते
पुन॑र्व॒स्वोरा॑द॒धत। ततो॒ वै तान् वा॒मं व॒सूपा॑वर्तत। यः पु॒राऽभ॒द्रः
सन्पा॑पी॒यान्थ॒स्यात्। स पुन॑र्व॒स्वोर॒ग्निमा॑द॒धीत। पुन॑रे॒वैनं वा॒मं
व॒सूपा॑वर्तते। भ॒द्रो भ॑वति। यः का॒मये॑त् दानका॒मा मे प्र॒जाः
स्युरि॑ति। स पूर्॒वयोः फल्गु॑न्योर॒ग्निमा॑द॒धीत॥ ८ ॥

अ॒र्य॒म्णो वा ए॒तन्न॑क्ष॒त्रम्। यत्पूर्॒वे फल्गु॑नी। अ॒र्यमे॒ति तमा॑हुर्यो
ददा॑ति। दान॑का॒मा अ॒स्मै प्र॒जा भ॑वन्ति। यः का॒मये॑त् भ॒गी
स्या॒मिति॑। स उत्त॑रयोः फल्गु॑न्योर॒ग्निमा॑द॒धीत। भग॑स्य वा
ए॒तन्न॑क्ष॒त्रम्। यदुत्त॑रे फल्गु॑नी। भ॒ग्ये॒व भ॑वति। का॒ल॒क॒ञ्जा वै
नामा॑सुरा आसन्॥ ९ ॥

ते सु॒व॒र्गाय॑ लो॒काया॒ग्निम॑चिन्वत। पुरु॑ष इष्ट॑का॒मुपा॑दधात्-
पुरु॑ष इष्ट॑काम्। स इन्द्रो॑ ब्राह्म॒णो ब्रुवा॑ण इष्ट॑का॒मुपा॑धत्त।
ए॒षा मे॑ चि॒त्रा ना॒मेति॑। ते सु॒व॒र्गं लो॒कमा॑ प्रा॒रोहन्। स इन्द्रो॑
इष्ट॑का॒मावृ॑हत्। तेऽवा॑कीर्यन्त। येऽवा॑कीर्यन्त। त ऊ॒र्णाव॑भयो-
ऽभवन्। द्वावु॑द॒पत॑ताम्॥ १० ॥

तौ दि॒व्यौ श्वा॒नाव॑भवताम्। यो भ्रातृ॑व्यवा॒न्थ॒स्यात्। स
चि॒त्राया॑म॒ग्निमा॑द॒धीत। अ॒व॒कीर्ये॑व भ्रातृ॑व्यान्। ओजो॑ बल॑मिन्द्रि॒यं

वीर्यमात्मन्धत्ते। वसन्ता॑ ब्राह्मणो॑ऽग्निमादधीत। वसन्तो॑ वै
ब्राह्मणस्य॑र्तुः। स्व ए॒वैन॑मृतावा॒धाय॑। ब्रह्मव॑र्चसी भ॒वति। मुखं॑ वा
ए॒तद॑तूनाम्॥११॥

यद्वस॑न्तः। यो वसन्ता॑ऽग्निमाधत्ते। मुख्यं॑ ए॒व भ॑वति। अथो॑
योनि॑मन्तमे॒वैनं॑ प्रजा॑तमाधत्ते। ग्रीष्मे॑ रा॒ज॒न्यं आ॑दधीत। ग्रीष्मो॑
वै रा॒ज॒न्यस्य॑र्तुः। स्व ए॒वैन॑मृतावा॒धाय॑। इन्द्रि॒यावी॑ भ॒वति। शर॑दि
वैश्य॑ आदधीत। शर॒द्वे वैश्य॑स्य॒र्तुः॥१२॥

स्व ए॒वैन॑मृतावा॒धाय॑। प॒शुमान्भ॑वति। न पूर्व॑योः
फल्गु॑न्योर॒ग्निमाद॑धीत। ए॒षा वै जंघ॑न्यां रात्रिः संवत्स॒रस्य॑। यत्पूर्वे॑
फल्गु॑नी। पृ॒ष्टि॒त ए॒व संवत्स॑रस्या॒ग्निमा॑धाय। पापी॑यान्भवति।
उत्त॑रयो॒रा द॑धीत। ए॒षा वै प्र॑थ॒मा रात्रिः॑ संवत्स॒रस्य॑। यदुत्त॑रे
फल्गु॑नी। मुख॑त ए॒व संवत्स॑रस्या॒ग्निमा॑धाय। वसी॑यान्भवति। अथो॑
खलु॑। यदै॒वैनं॑ य॒ज्ञ उ॑प॒नमे॑त्। अथाद॑धीत। सैवा॑स्यर्द्धिः॥१३॥

खल्वाधि॑त्सन्त॒ फल्गु॑न्योर॒ग्निमाद॑धीतासन्नप॒तता॑मृ॒तूनां॑ वैश्यस्य॒र्तुरुत्त॑रे॒ फल्गु॑नी
षट्॑॥

[२]

उद्ध॑न्ति। यदे॒वास्या॑ अमे॒ध्यम्। तदप॑हन्ति। अ॒पोऽवो॑क्षति
शान्त्यै॑। सिक॑ता निव॑पति। ए॒तद्वा अ॒ग्नेर्वै॑श्वान॒रस्य॑ रू॒पम्। रू॒पेणै॑व
वै॒श्वान॑रम॒व रु॒न्धे। ऊ॒षां निव॑पति। पु॒ष्टि॒र्वा ए॒षा प्र॑ज॒नन॑म्।
यदू॒षाः॥१४॥

पुष्ट्यामेव प्रजननेऽग्निमाधत्ते। अथो संज्ञानं एव। संज्ञानं
 ह्येतत्पशूनाम्। यदूषाः। द्यावापृथिवी सहास्ताम्। ते वियती
 अब्रूताम्। अस्त्वेव नो सह यज्ञियमिति। यदमुष्या यज्ञियमासीत्।
 तदस्यामदधात्। त ऊषा अभवन्॥१५॥

यदस्या यज्ञियमासीत्। तदमुष्यामदधात्। तददश्चन्द्रमसि
 कृष्णम्। ऊषान्निवपन्नदो ध्यायेत्। द्यावापृथिव्योरेव यज्ञिये-
 ऽग्निमाधत्ते। अग्निर्देवेभ्यो निलायत। आखू रूपं कृत्वा। स
 पृथिवीं प्राविशत्। स ऊतीः कुर्वाणः पृथिवीमनु समचरत्।
 तदाखुकरीषमभवत्॥१६॥

यदाखुकरीषः सम्भारो भवति। यदेवास्य तत्र न्यक्तम्।
 तदेवाव रुन्धे। ऊर्जं वा एतः रसं पृथिव्या उपदीका उद्दिहन्ति।
 यद्वल्मीकम्। यद्वल्मीकवपा सम्भारो भवति। ऊर्जमेव रसं
 पृथिव्या अव रुन्धे। अथो श्रोत्रमेव। श्रोत्रं ह्येतत्पृथिव्याः।
 यद्वल्मीकः॥१७॥

अबधिरो भवति। य एवं वेद। प्रजापतिः प्रजा असृजत।
 तासामन्नमुपाक्षीयत। ताभ्यः सूदमुपप्राभिनत्। ततो वै तासामन्नं
 नाक्षीयत। यस्य सूदः सम्भारो भवति। नास्य गृहेऽन्नं क्षीयते।
 आपो वा इदमग्रे सलिलमासीत्। तेन प्रजापतिरश्राम्यत्॥१८॥

कथमिदं स्यादिति। सोऽपश्यत्पुष्करपर्णं तिष्ठत्।
 सोऽमन्यत। अस्ति वै तत्। यस्मिन्निदमधि तिष्ठतीति। स

वेरा॒हो रू॒पं कृ॒त्वोप॒ न्य॑मञ्जत्। स पृ॒थि॒वीम॒ध आ॑र्च्छत्। तस्या॑
उप॒हत्योद॑मञ्जत्। तत्पु॑ष्कर॒पर्णेऽप्र॑थयत्। यदप्र॑थयत्॥१९॥

तत्पृ॑थि॒व्यै पृ॑थि॒वित्व॑म्। अभू॒द्वा इ॒दमि॑ति। तद्भू॒म्यै भू॑मित्वम्।
तां दि॒शोऽनु॒ वातः॑ सम॑वहत्। तां श॑र्कराभिरदृ॒हत्। शं वै
नोऽभू॑दिति। तच्छ॑र्कराणां श॑र्कर॒त्वम्। यद्वे॒रा॒हवि॑हतं सम्भा॒रो
भ॑वति। अ॒स्यामे॒वाछं॑म्ब॒द्गार॑म॒ग्निमा॑धत्ते। श॑र्करा भवन्ति धृ॒त्यै॥२०॥

अथो॑ श॒न्त्वाय॑। सरे॒ता अ॒ग्निरा॑धेय॒ इत्या॑हुः। आपो॒
वरु॑णस्य॒ पत्न्य॑ आसन्। ता अ॒ग्निर॒भ्यध्या॑यत्। ताः सम॑भवत्।
तस्य॒ रेतः॑ परा॑ऽपतत्। तद्धि॑र॒ण्यम॑भवत्। यद्धि॑र॒ण्यमु॑पास्यति।
सरे॑तसमे॒वाग्नि॑माधत्ते। पुरु॑ष॒ इन्वै स्वा॑द्रेत॒सो बी॑भ॒त्सत॒
इत्या॑हुः॥२१॥

उत्त॑र॒त उपा॑स्य॒त्यर्वा॑भ॒त्सायै॑। अति॑ प्रय॑च्छति। आ॒र्तिमे॒वाति॑
प्रय॑च्छति। अ॒ग्निर्दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त। अ॒श्वो रू॒पं कृ॒त्वा। सोऽश्व॑त्थे
सं॒वत्स॑रम॒तिष्ठ॑त्। तद॑श्व॒त्थस्या॑श्व॒त्थत्व॑म्। यदाश्व॑त्थः सम्भा॒रो
भ॑वति। यदे॒वास्य॒ तत्र॒ न्य॑क्तम्। तदे॒वाव॑ रुन्धे॥२२॥

दे॒वा वा ऊ॒र्जं व्य॑भजन्त। तत॑ उदु॒म्बर॒ उद॑तिष्ठत्। ऊ॒र्वा
उ॒दुम्बरः॑। यदौ॒दुम्बरः॑ सम्भा॒रो भ॑वति। ऊ॒र्जमे॒वाव॑ रुन्धे।
तृ॒तीय॑स्यामि॒तो दि॒वि सोम॑ आसीत्। तं गा॑य॒त्र्याऽह॑रत्। तस्य॑

पर्णमच्छिद्यत। तत्पर्णोऽभवत्। तत्पर्णस्य पर्णत्वम्॥२३॥

यस्य पर्णमयः सम्भारो भवति। सोमपीथमेवाव रुन्धे। देवा वै ब्रह्मन्नवदन्त। तत्पर्ण उपाशृणोत्। सुश्रवा वै नाम। यत्पर्णमयः सम्भारो भवति। ब्रह्मवर्चसमेवाव रुन्धे। प्रजापतिरग्निमसृजत। सोऽबिभेत्प्र मा धक्ष्यतीति। त९ शम्याऽशमयत्॥२४॥

तच्छम्यै शमित्वम्। यच्छमीमयः सम्भारो भवति। शान्त्या अप्रदाहाय। अग्नेः सृष्टस्य यतः। विकङ्कतं भा आर्च्छत्। यद्विकङ्कतः सम्भारो भवति। भा एवाव रुन्धे। सहृदयोऽग्निराधेय इत्याहुः। मरुतोऽद्विरग्निमतमयन्। तस्य तान्तस्य हृदयमाच्छिन्दन्। साऽशनिर्भवत्। यदशनिहतस्य वृक्षस्य सम्भारो भवति। सहृदयमेवाग्निमा धत्ते॥२५॥

ऊषा अभवन्नभवद्वल्मीकोऽश्राम्यदप्रथयद्धृत्यै बीभत्सत् इत्याह रुन्धे पर्णत्वमशमयदच्छिन्दः स्त्रीणि च॥ [३]

द्वादशसु विक्रामेष्वग्निमा दधीत। द्वादश मासाः संवत्सरः। संवत्सरादेवैनमवरुद्धा धत्ते। यद्द्वादशसु विक्रामेष्वग्निमा दधीत। परिमितमव रुन्धीत। चक्षुर्निमित आदधीत। इयद्द्वादश विक्रामा(३) इति। परिमितं चैवापरिमितं चाव रुन्धे। अनृतं वै वाचा वदति। अनृतं मनसा ध्यायति॥२६॥

चक्षुर्वै सत्यम्। अद्रा(३)गित्याह। अदर्शमिति। तत्सत्यम्। यश्चक्षुर्निमितेऽग्निमाधत्ते। सत्य एवैनमा धत्ते। तस्मादाहिताग्निर्नानृतं

वदेत्। नास्य ब्राह्मणोऽनाश्वान्गृहे वसेत्। सत्ये ह्यस्याग्निराहितः।
आग्नेयी वै रात्रिः॥२७॥

आग्नेयाः पशवः। ऐन्द्रमहः। नक्तं गार्हपत्यमा दधाति।
पशून्नेवाव रुन्धे। दिवाऽऽहवनीयम्। इन्द्रियमेवाव रुन्धे। अर्धोदिते
सूर्य आहवनीयमा दधाति। एतस्मिन्वै लोके प्रजापतिः प्रजा
असृजत। प्रजा एव तद्यजमानः सृजते। अथो भूतं चैव
भविष्यच्चाव रुन्धे॥२८॥

इडा वै मानवी यज्ञानूकाशिन्यासीत्। साऽशृणोत्। असुरा
अग्निमादधत् इति। तदगच्छत्। त आहवनीयमग्र आदधत्।
अथ गार्हपत्यम्। अथान्वाहार्यपचनम्। साऽब्रवीत्। प्रतीच्येषां
श्रीरंगात्। भद्रा भूत्वा परा भविष्यन्तीति॥२९॥

यस्यैवमग्निराधीयते। प्रतीच्यस्य श्रीरेति। भद्रो भूत्वा
पराभवति। साऽशृणोत्। देवा अग्निमादधत् इति। तदगच्छत्।
तैऽन्वाहार्यपचनमग्र आदधत्। अथ गार्हपत्यम्। अथाऽऽहवनी-
यम्। साऽब्रवीत्॥३०॥

प्राच्येषां श्रीरंगात्। भद्रा भूत्वा सुवर्गं लोकमेष्यन्ति। प्रजां
तु न वैथस्यन्त इति। यस्यैवमग्निराधीयते। प्राच्यस्य श्रीरेति।
भद्रो भूत्वा सुवर्गं लोकमिति। प्रजां तु न विन्दते। साऽब्रवीदिडा
मनुम्। तथा वा अहं तवाग्निमाधास्यामि। यथा प्र प्रजयां
पशुभिर्मिथुनैर्जनिष्यसे॥३१॥

प्रत्यस्मिँल्लोके स्थास्यसि। अ॒भि सु॒व॒र्गं लो॒कं जे॒ष्यसी॑ति।
 गा॒र्ह॒पत्य॑म॒ग्र आ॑द॒धात्। गा॒र्ह॒पत्यं॑ वा अ॒नु प्र॒जाः
 प॒शवः॑ प्र॒जाय॑न्ते। गा॒र्ह॒पत्ये॑नै॒वास्मै॑ प्र॒जां प॒शून्प्राज॑नयत्।
 अथा॑न्वा॒हार्य॑पच॑नम्। ति॒र्यङ्ङि॒व वा अ॒यं लो॒कः। अ॒स्मिन्ने॒व
 तेन॑ लो॒के प्रत्य॑तिष्ठत्। अथा॑ऽऽह॒वनी॑यम्। तेनै॒व सु॒व॒र्गं
 लो॒कम॒भ्यज॑यत्॥ ३२॥

यस्यै॒वम॒ग्निरा॑धी॒यते॑। प्र प्र॒जयां॑ प॒शुभि॑र्मि॒थुनै॑र्जा॒यते।
 प्रत्यस्मिँल्लो॒के ति॑ष्ठति। अ॒भि सु॒व॒र्गं लो॒कं ज॑यति। यस्य॒ वा
 अ॒यथा॑दे॒वतम॒ग्निरा॑धी॒यते॑। आ दे॒वता॑भ्यो वृ॒श्च्यते। पापी॑यान्भवति।
 यस्य॒ यथा॑दे॒वतम्। न दे॒वता॑भ्य॒ आवृ॑श्च्यते। वसी॑यान्भवति॥ ३३॥

भृ॒गूणां॑ त्वाऽङ्गि॑रसां व्रत॑पते व्र॒तेना॑द॒धामी॑ति॒ भृ॒ग्वङ्गि॑रसा॒-
 माद॑ध्यात्। आ॒दि॒त्यानां॑ त्वा दे॒वानां॑ व्रत॑पते व्र॒तेना॑द॒धामी॑त्य॒न्यासां॑
 ब्रा॒ह्म॒णीनां॑ प्र॒जाना॑म्। वरु॑णस्य त्वा रा॒ज्ञो व्रत॑पते व्र॒तेना॑द॒धामी॑ति॒
 रा॒ज्ञः। इन्द्र॑स्य त्वेन्द्रि॒येण॑ व्रत॑पते व्र॒तेना॑द॒धामी॑ति॒ राज॑न्य॒स्य।
 मनो॑स्त्वा ग्रा॒म॒ण्यो व्रत॑पते व्र॒तेना॑द॒धामी॑ति॒ वैश्य॑स्य। ऋ॒भूणां॑ त्वा
 दे॒वानां॑ व्रत॑पते व्र॒तेना॑द॒धामी॑ति॒ रथ॑का॒रस्य॑। यथा॑दे॒वतम॒ग्निरा॑धी॒यते।
 न दे॒वता॑भ्य॒ आवृ॑श्च्यते। वसी॑यान्भवति॥ ३४॥

ध्या॒यति॒ वै रा॒त्रिश्चा॑व॒ रुन्धे॑ भविष्य॒न्तीत्य॑ब्रवी॒जनि॑ष्यसे॒ऽजय॑द्वसी॒यान्भवति॑ नव॒
 च॥

[४]

प्र॒जाप॑ति॒र्वाचः॑ स॒त्यम॑पश्यत्। तेना॒ग्निमा॑धत्त। तेन॒ वै

स आ॑र्ध्रो॒त्। भूर्भुवः॑ सुव॒रित्या॑ह। ए॒तद्वै वा॒चः स॒त्यम्। य
ए॒तेना॒ग्निमा॑धत्ते। ऋ॒ध्नोत्ये॒व। अथो॑ स॒त्यप्रा॑शूरे॒व भ॑वति। अथो॒ य
ए॒वं वि॒द्वान॑भि॒चर॑ति। स्तृ॒णुत॑ ए॒वैन॑म्॥३५॥

भूरित्या॑ह। प्र॒जा ए॒व तद्य॑जमानः सृजते। भुव॒ इत्या॑ह।
अ॒स्मिन्ने॒व लो॒के प्र॑ति॒ तिष्ठ॑ति। सुव॒रित्या॑ह। सुव॒र्ग ए॒व लो॒के
प्र॑ति॒ तिष्ठ॑ति। त्रि॒भिर्क्ष॑रैर्गार्ह॑पत्य॒मा द॑धाति। त्रय॑ इ॒मे लो॒काः।
ए॒ष्वे॒वैन॑ लो॒केषु॑ प्र॑ति॒ष्ठित॑माधत्ते। सर्वैः॑ प॒ञ्चभि॑राहव॒नीय॑म्॥३६॥

सुव॒र्गाय॑ वा ए॒ष लो॒काया॑धी॒यते। यदा॑हव॒नीयः॑। सुव॒र्ग
ए॒वास॑मै लो॒के वा॒चः स॒त्यं सर्व॑माप्रोति। त्रि॒भिर्गार्ह॑पत्य॒मा
द॑धाति। प॒ञ्चभि॑राहव॒नीय॑म्। अ॒ष्टौ सम्प॑द्यन्ते। अ॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री।
गा॒य॒त्रोऽग्निः॑। यावा॑ने॒वाग्निः॑। तमाध॑त्ते॥३७॥

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत। ता अ॑स्मात्सृ॒ष्टाः परा॑चीरायन्।
ताभ्यो॒ ज्योति॑रुद॑गृह्णात्। तं ज्योतिः॑ पश्य॑न्तीः प्र॒जा अ॒भि
स॒माव॑र्तन्त। उ॒परी॑वा॒ग्निमु॑द्गृह्णीयादुद्धर॑न्। ज्योति॑रे॒व पश्य॑न्तीः
प्र॒जा यज॑मानम॒भि स॒माव॑र्तन्ते। प्र॒जाप॑तेरक्ष्य॑श्वयत्। तत्परा॑-
ऽप॒तत्। तदश्चो॑ऽभवत्। तदश्व॑स्याश्व॒त्वम्॥३८॥

ए॒ष वै प्र॒जाप॑तिः। यद॒ग्निः। प्रा॒जाप॑त्योऽश्वः॑। यदश्व॑
पुर॑स्ता॒न्नय॑ति। स्वमे॒व चक्षुः॑ पश्य॑न्प्र॒जाप॑तिर॒नूदे॑ति। व॒ज्री वा
ए॒षः। यदश्वः॑। यदश्व॑ पुर॑स्ता॒न्नय॑ति। जा॒ताने॒व भ्रात॑र्व्या॒न्प्रणु॑दते।

पुनरा वर्तयति॥३९॥

जुनिष्यमाणानेव प्रतिनुदते। न्याहवनीयो गार्हपत्य-
मकामयत। निगार्हपत्य आहवनीयम्। तौ विभाजं नाशक्रोत्।
सोऽश्वः पूर्ववाङ्मुत्वा। प्राञ्चं पूर्वमुदवहत्। तत्पूर्ववाहः पूर्ववाद्वम्।
यदश्वं पुरस्तान्नयति। विभक्तिरेवैनयोः सा। अथो नानावीर्यावेवैनौ
कुरुते॥४०॥

यदुपर्युपरि शिरो हरत्। प्राणान् विच्छिन्द्यात्। अधोऽधः शिरो
हरति। प्राणानां गोपीथाय। इयत्यग्रे हरति। अथेयत्यथेयति। त्रयं
इमे लोकाः। एष्वेवैनं लोकेषु प्रतिष्ठितमाधत्ते। प्रजापतिरग्निम-
सृजत। सोऽबिभेत्प्र मां धक्ष्यतीति॥४१॥

तस्य त्रेधा महिमानं व्यौहत्। शान्त्या अप्रदाहाय। यत्रेधा-
ऽग्निराधीयते। महिमानमेवास्य तद्व्यूहति। शान्त्या अप्रदाहाय।
पुनरा वर्तयति। महिमानमेवास्य सन्दधाति। पशुर्वा एषः। यदश्वः।
एष रुद्रः॥४२॥

यदग्निः। यदश्वस्य पदेऽग्निमादध्यात्। रुद्राय पशूनपिदध्यात्।
अपशुर्यजमानः स्यात्। यन्नाक्रमयेत्। अनवरुद्धा अस्य पशवः
स्युः। पार्श्वत आक्रमयेत्। यथाऽऽहितस्याग्रेरङ्गारा अभ्यववर्तेरन्।
अवरुद्धा अस्य पशवो भवन्ति। न रुद्रायापिदधाति॥४३॥

त्रीणि हवींषि निर्वपति। विराज एव विक्रान्तं यजमानोऽनु

विक्रमते। अ॒ग्नये॒ पव॑मानाय। अ॒ग्नये॑ पाव॒काय॑। अ॒ग्नये॒ शुच॑ये। यद॒ग्नये॒ पव॑मानाय निर्वप॑ति। पु॒नात्ये॒वैन॑म्। यद॒ग्नये॑ पाव॒काय॑। पू॒त ए॒वास्मि॑न्न॒न्नाद्यं॑ दधाति। यद॒ग्नये॒ शुच॑ये। ब्र॒ह्मव॑र्च॒समे॒वास्मि॑न्नुपरि॑ष्ठाद॒धाति॥४४॥

ए॒न॒मा॒ह॒व॒नीयं॑ धत्तेऽश्व॒त्वं वर्त॑यति कुरु॒त इति॑ रु॒द्रो द॑धाति॒ यद॒ग्नये॒ शुच॑ये
एकं॑ च॥ [५]

दे॒वा॒सु॒राः संय॑त्ता आसन्। ते दे॒वा वि॑ज॒यमु॑प॒यन्तः॑। अ॒ग्नौ वा॒मं वसु॑ सं न्य॑दधत्। इ॒दमु॑ नो भवि॑ष्यति। यदि॑ नो जे॒ष्यन्तीति॑। तद॒ग्नि॒र्नो॒त्सह॑मशक्रोत्। तत् त्रे॒धा वि॒न्य॑दधात्। प॒शुषु॑ तृती॑यम्। अ॒प्सु तृती॑यम्। आ॒दि॒त्ये तृती॑यम्॥४५॥

तद्दे॒वा वि॑जित्या॑। पु॒न॒रवा॑रुरु॒त्सन्तः॑। ते॒ऽग्नये॒ पव॑मानाय पु॒रो॒डाश॑म॒ष्टाकं॑ पा॒लं नि॑र॒वप॑न्। प॒शवो॑ वा अ॒ग्निः पव॑मानः। यदे॒व प॒शुष्व॑ासीत्। तत्ते॒नावा॑रुन्धत्। ते॒ऽग्नये॑ पाव॒काय॑। आ॒पो वा अ॒ग्निः पा॑व॒कः। यदे॒वाप्स्वा॑सीत्। तत्ते॒नावा॑रुन्धत्॥४६॥

ते॒ऽग्नये॒ शुच॑ये। अ॒सौ वा आ॑दि॒त्यो॒ऽग्निः शुचिः॑। यदे॒वाऽऽदि॒त्य आ॑सीत्। तत्ते॒नावा॑रुन्धत्। ब्र॒ह्मवा॑दि॒नो वद॑न्ति। त॒नुवो॑ वावै॒ता अ॑ग्न्या॒धेय॑स्य। आ॒ग्नेयो॑ वा अ॒ष्टाकं॑ पा॒लोऽग्न्या॑धेय॒मिति॑। यत्तं निर्वपे॑त्। नै॒तानि॑। यथा॒ऽऽत्मा॑ स्यात्॥४७॥

नाङ्गा॑नि। ता॒दृगे॒व तत्। यदे॒तानि॑ निर्वपे॑त्। न तम्। यथा॒ऽङ्गानि॑ स्युः। नाऽऽत्मा। ता॒दृगे॒व तत्। उ॒भया॑नि स॒ह नि॒रुप्या॑णि। य॒ज्ञस्य॑

सात्त्वत्वाय। उभयं वा एतस्यैन्द्रियं वीर्यमाप्यते॥४८॥

योऽग्निमाधत्ते। ऐन्द्राग्नमेकादशकपालमनु निर्वपेत्। आदित्यं चरुम्। इन्द्राग्नी वै देवानामयातयामानौ। ये एव देवते अयातयाग्नी। ताभ्यामेवास्मा इन्द्रियं वीर्यमव रुन्धे। आदित्यो भवति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रति तिष्ठति। धेन्वै वा एतद्वेतः॥४९॥

यदाज्यम्। अनडुहस्तण्डुलाः। मिथुनमेवाव रुन्धे। घृते भवति। यज्ञस्यालूक्षान्तत्वाय। चत्वार आर्षेयाः प्राश्नन्ति। दिशामेव ज्योतिषि जुहोति। पशवो वा एतानि हवींषि। एष रुद्रः। यदग्निः॥५०॥

यत्सद्य एतानि हवींषि निर्वपेत्। रुद्राय पशूनपि दध्यात्। अपशुर्यजमानः स्यात्। यन्नानुनिर्वपेत्। अनवरुद्धा अस्य पशवः स्युः। द्वादशसु रात्रीष्वनु निर्वपेत्। संवत्सरप्रतिमा वै द्वादश रात्रयः। संवत्सरेणैवास्मै रुद्रं शमयित्वा। पशूनव रुन्धे। यदेकमेकमेतानि हवींषि निर्वपेत्॥५१॥

यथा त्रीण्यावपनानि पूरयेत्। तादृक्तत्। न प्रजननमुच्छिंषेत्। एकं निरुप्य। उत्तरे समस्येत्। तृतीयमेवास्मै लोकमुच्छिंषति प्रजननाय। तं प्रजया पशुभिरनु प्रजायते। अथो यज्ञस्यैवैषाऽभिक्रान्तिः। रथचक्रं प्रवर्तयति। मनुष्यरथेनैव देवरथं प्रत्यवरोहति॥५२॥

ब्रह्मवादिनो वदन्ति। होतव्यमग्निहोत्राँ(३) न होतव्या(३)
मिति। यद्यजुषा जुहुयात्। अयथापूर्वमाहुती जुहुयात्। यत्र
जुहुयात्। अग्निः परा भवेत्। तूष्णीमेव होतव्यम्। यथापूर्वमाहुती
जुहोति। नाग्निः पराभवति। अग्नीधे ददाति॥५३॥

अग्निमुखानेवर्तुन्प्रीणाति। उपबर्हणं ददाति। रूपाणामव-
रुद्धौ। अश्वं ब्रह्मणै। इन्द्रियमेवाव रुन्धे। धेनुं होत्रे। आशिषं
एवाव रुन्धे। अनङ्वाहमध्वर्यवै। वह्निर्वा अनङ्वान्। वह्निरध्वर्युः॥५४॥

वह्निनैव वह्नि यज्ञस्याव रुन्धे। मिथुनौ गावौ ददाति।
मिथुनस्यावरुद्धौ। वासो ददाति। सर्वदेवत्यं वै वासः। सर्वा
एव देवताः प्रीणाति। आ द्वादशभ्यो ददाति। द्वादश मासाः
संवत्सरः। संवत्सर एव प्रति तिष्ठति। काममध्वं देयम्।
अपरिमितस्यावरुद्धौ॥५५॥

आदित्ये तृतीयमप्स्वासीत्तत्तेनावारुन्धत् स्यादाप्यते रेतोऽग्निरेकमेकमेतानि
हवींषि निर्वपेत्प्रत्यवरोहति ददात्यध्वर्युर्देयमेकं च॥—————[६]

घर्मः शिरस्तदयमग्निः। सम्प्रियः पशुभिर्भुवत्। छर्दिस्तोकाय
तनयाय यच्छ। वातः प्राणस्तदयमग्निः। सम्प्रियः पशुभिर्भुवत्।
स्वदितं तोकाय तनयाय पितुं पंच। प्राचीमनुं प्रदिशं प्रेहि विद्वान्।
अग्नेरग्ने पुरो अग्निर्भवेह। विश्वा आशा दीद्यानो विभाहि। ऊर्जं नो
धेहि द्विपदे चतुष्पदे॥५६॥

अ॒र्कश्चक्षु॑स्तद॒सौ सूर्य॑स्तद॒यम॒ग्निः। सम्प्रि॑यः प॒शुभिर्भु॑वत्।
 यत्ते॑ शुक्र॒ शुक्रं॑ वर्चः॒ शुक्रा॑ त॒नूः। शुक्रं॑ ज्योति॒रज॑स्रम्। तेन॑ मे
 दीदिहि॒ तेन॑ त्वाऽऽद॑धे। अ॒ग्निना॑ऽग्ने ब्रह्म॑णा। आ॒न॒शे व्या॑न॒शे
 सर्व॑मायुर्व्या॑न॒शे। ये ते॑ अ॒ग्ने शि॒वे त॒नुवौ॑। वि॒राद्व॑ स्व॒राद्व॑। ते
 मावि॑शतां॒ ते मा॑ जिन्वताम्॥५७॥

ये ते॑ अ॒ग्ने शि॒वे त॒नुवौ॑। स॒म्राट्वा॑भिभूश्च। ते मावि॑शतां॒ ते
 मा॑ जिन्वताम्। ये ते॑ अ॒ग्ने शि॒वे त॒नुवौ॑। वि॒भूश्च॑ परि॒भूश्च॑। ते
 मा वि॑शतां॒ ते मा॑ जिन्वताम्। ये ते॑ अ॒ग्ने शि॒वे त॒नुवौ॑। प्र॒भ्वी च॒
 प्रभू॑तिश्च। ते मा वि॑शतां॒ ते मा॑ जिन्वताम्। यास्ते॑ अ॒ग्ने शि॒वास्त॒नुवः॑।
 ताभि॑स्त्वाऽऽद॑धे। यास्ते॑ अ॒ग्ने घो॒रास्त॒नुवः॑। ताभि॑र॒मुं ग॑च्छ॥५८॥
 चतु॑ष्पदे जिन्वतां॒ त॒नुव॒स्त्रीणि॑ च॥ [७]

इ॒मे वा ए॒ते लो॒का अ॒ग्नयः॑। ते यद॒व्यावृ॑त्ता आ॒धीये॑रन्।
 शोच॑ये॒युर्यज॑मानम्। घ॒र्मः शि॒र इति॑ गा॒र्हप॑त्य॒मा द॑धाति।
 वातः॑ प्रा॒ण इत्य॑न्वाहा॒र्यप॑चनम्। अ॒र्कश्चक्षु॑रित्या॒हव॑नीयम्।
 तेनै॒वैना॒न्याव॑र्तयति। तथा॒ न शो॑चयन्ति॒ यज॑मानम्।
 रथ॑न्त॒रम॒भिगा॑यते॒ गा॒र्हप॑त्य आ॒धीय॑माने। राथ॑न्त॒रो वा
 अ॒यं लो॒कः॥५९॥

अ॒स्मिन्ने॒वैनं॑ लो॒के प्र॑ति॒ष्ठित॑मा ध॑त्ते। वा॒म॒दे॒व्यम॒भिगा॑यत
 उ॒द्ध्रिय॑माणे। अ॒न्तरि॑क्षं॒ वै वा॑म॒दे॒व्यम्। अ॒न्तरि॑क्ष ए॒वैनं॑ प्र॑ति-

ष्ठितुमाधत्ते। अथो शान्तिर्वै वामदेव्यम्। शान्तमेवैनं पशव्यमुद्धरते।
 बृहदभिगायत आहवनीयं आधीयमाने। बारहतो वा असौ लोकः।
 अमुष्मिन्नेवैनं लोके प्रतिष्ठितुमाधत्ते। प्रजापतिरग्निमसृजत॥६०॥

सोऽश्वोऽवारो भूत्वा पराङ्गैः। तं वारवन्तीयेनावारयत।
 तद्वारवन्तीयस्य वारवन्तीयत्वम्। श्यैतेन श्येती अंकुरुत।
 तच्छ्यैतस्य श्यैतत्वम्। यद्वारवन्तीयमभि गायते। वारयित्वैवैनं
 प्रतिष्ठितुमा धत्ते। श्यैतेन श्येती कुरुते। घर्मः शिर इति
 गार्हपत्यमादधाति। सशीर्षाणमेवैनमा धत्ते॥६१॥

उपैनमुत्तरो यज्ञो नमति। रुद्रो वा एषः। यदग्निः।
 स आधीयमान ईश्वरो यजमानस्य पशून् हिंसितोः।
 सम्प्रियः पशुभिर्भुवदित्याह। पशुभिरेवैनं सम्प्रियं करोति।
 पशूनामहिंसायै। छुर्दिस्तोकाय तनयाय यच्छेत्याह। आ-
 मेवैतामा शास्ते। वातः प्राण इत्यन्वाहार्यपचनम्॥६२॥

सप्राणमेवैनमा धत्ते। स्वदितं तोकाय तनयाय पितुं
 पचेत्याह। अन्नमेवास्मै स्वदयति। प्राचीमनुं प्रदिशं प्रेहि
 विद्वानित्याह। विभक्तिरेवैनयोः सा। अथो नानावीर्यावेवैनौ कुरुते।
 ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पद इत्याह। आमेवैतामा शास्ते।
 अर्कश्चक्षुरित्याहवनीयम्। अर्को वै देवानामन्नम्॥६३॥

अन्नमेवाव रुन्धे। तेन मे दीदिहीत्याह। समिन्ध एवैनम्।
 आनशे व्यानश इति त्रिरुदिङ्गयति। त्रयं इमे लोकाः। एष्वैवैनं

लोकेषु प्रतिष्ठितमा धत्ते। तत्तथा न कार्यम्। वीङ्गितमप्रतिष्ठितमा
 दधीत। उद्धृत्यैवाधायामिमन्त्रियः। अवीङ्गितमेवैनं प्रतिष्ठितमाधत्ते।
 विराट् स्वरान् यास्तं अग्ने शिवास्तनुवस्ताभिस्त्वाऽऽदध इत्याह।
 एता वा अग्नेः शिवास्तनुवः। ताभिरेवैनं समर्धयति। यास्तं
 अग्ने घोरास्तनुवस्ताभिर्मुं गच्छेति ब्रूयाद्यं द्विष्यात्। ताभिरेवैनं
 पराभावयति॥६४॥

लोकौऽसृजतैनमाधत्तेऽन्वाहार्यपचनं देवानामन्नमेनं प्रतिष्ठितमाधत्ते पञ्च
 च॥ [८]

शमीगर्भादग्निं मन्थति। एषा वा अग्रेर्यज्ञियां तनूः। तामेवास्मै
 जनयति। अदितिः पुत्रकामा। साध्येभ्यो देवेभ्यो ब्रह्मौदनमपचत्।
 तस्यां उच्छेषणमददुः। तत्प्राश्नात्। सा रेतोऽधत्त। तस्यै धाता
 चार्यमा चाजायेताम्। सा द्वितीयमपचत्॥६५॥

तस्यां उच्छेषणमददुः। तत्प्राश्नात्। सा रेतोऽधत्त।
 तस्यै मित्रश्च वरुणश्चाजायेताम्। सा तृतीयमपचत्। तस्यां
 उच्छेषणमददुः। तत्प्राश्नात्। सा रेतोऽधत्त। तस्या अशश्च
 भगश्चाजायेताम्। सा चतुर्थमपचत्॥६६॥

तस्यां उच्छेषणमददुः। तत्प्राश्नात्। सा रेतोऽधत्त। तस्या
 इन्द्रश्च विवस्वाश्चाजायेताम्। ब्रह्मौदनं पचति। रेत एव तदधाति।
 प्राश्नन्ति ब्राह्मणा ओदनम्। यदाज्यमुच्छिष्यते। तेन समिधो-
 ऽभ्यज्या दधाति। उच्छेषणाद्वा अदिती रेतोऽधत्त॥६७॥

उच्छेषणादेव तद्रेतो धत्ते। अस्थि वा एतत्। यत्समिधः।
 एतद्रेतः। यदाज्यम्। यदाज्येन समिधोऽभ्यज्यादधाति। अस्थ्येव
 तद्रेतसि दधाति। तिस्र आदधाति मिथुनत्वाय। इयंतीर्भवन्ति।
 प्रजापतिना यज्ञमुखेन सम्मिताः॥६८॥

इयंतीर्भवन्ति। यज्ञपुरुषा सम्मिताः। इयंतीर्भवन्ति। एतावद्वै
 पुरुषे वीर्यम्। वीर्यसम्मिताः। आर्द्रा भवन्ति। आर्द्रमिव हि
 रेतः सिच्यते। चित्रियस्याश्वत्थस्यादधाति। चित्रमेव भवति।
 घृतवतीभिरा दधाति॥६९॥

एतद्वा अग्नेः प्रियं धाम। यद्घृतम्। प्रियेणैवैनं धाम्ना
 समर्धयति। अथो तेजसा। गायत्रीभिर्ब्राह्मणस्यादध्यात्।
 गायत्रछन्दा वै ब्राह्मणः। स्वस्य छन्दसः प्रत्ययनस्त्वाय।
 त्रिष्टुभी राजन्यस्य। त्रिष्टुछन्दा वै राजन्यः। स्वस्य छन्दसः
 प्रत्ययनस्त्वाय॥७०॥

जगतीभिर्वैश्यस्य। जगतीछन्दा वै वैश्यः। स्वस्य छन्दसः
 प्रत्ययनस्त्वाय। तं संवत्सरं गोपायेत्। संवत्सरं हि रेतो हितं
 वर्धते। यद्येनं संवत्सरे नोपनमेत्। समिधः पुनरादध्यात्। रेतं एव
 तद्धितं वर्धमानमेति। न मां समंश्जीयात्। न स्त्रियमुपेयात्॥७१॥

यन्मां समंश्जीयात्। यत्स्त्रियमुपेयात्। निर्वीर्यः स्यात्।
 नैनं मग्निरुपनमेत्। श्व आधास्यमानो ब्रह्मौदनं पचति। आदित्या

वा इत उ॒त्त॒माः सु॒व॒र्गं लो॒कमा॑यन्। ते वा इतो यन्तं प्रति॑नुदन्ते।
ए॒ते खलु॑ वा॒वाऽऽदि॒त्याः। यद्वा॑ह॒णाः। तैरे॒व स॒न्त्वं ग॑च्छति॥ ७२॥

नैनं॑ प्रति॑नुदन्ते। ब्र॒ह्म॒वा॒दिनो॑ वदन्ति। क्वां सः। अ॒ग्निः का॒र्यः।
यो॑ऽस्मै प्र॒जां प॒शून्प्र॑जनयतीति। शल्कै॑स्ता॒ऽरात्रि॑म॒ग्निमि॑न्धीत।
तस्मि॑न्नुपव्युषम॒रणी॑ निष्ट॑पेत्। यथ॑र्ष॒भार्य॑ वा॒शि॒ता न्या॑विच्छा॒यति॑।
ता॒दृगे॒व तत्। अ॒पो॒दूह्य॑ भस्मा॒ग्निं म॑न्थति॥ ७३॥

सैव सा॒ऽग्नेः सन्त॑तिः। तं म॑थित्वा प्राश्च॒मुद्ध॑रति।
स॒ंव॒त्स॒रमे॒व तद्रेतो॑ हि॒तं प्र॑ज॒नय॑ति। अना॑हि॒तस्त॒स्याग्नि॑-
रि॒त्याहुः॑। यः स॒मिधो॑ऽना॒धाय॑ग्निमा॒धत्त॑ इति॑। ताः स॒ंवत्स॑रे
पु॒रस्ता॒दाद॑ध्यात्। स॒ंवत्स॑रादे॒वैन॑मव॒रुध्या॑धत्ते। यदि॑ स॒ंवत्स॑रे-
ऽनाद॑ध्यात्। द्वा॒द॒श्यां पु॒रस्ता॒दाद॑ध्यात्। स॒ंवत्स॑रप्रति॒मा वै द्वा॑द॒श
रात्र॑यः। स॒ंवत्स॑रमे॒वास्या॑हि॒ता भव॑न्ति। यदि॑ द्वा॒द॒श्यां नाद॑ध्यात्।
त्र्य॒हे पु॒रस्ता॒दाद॑ध्यात्। आ॒हि॒ता ए॒वास्य॑ भवन्ति॥ ७४॥

द्वितीयमपचच्चतुर्थमपचददिती॑ रेतो॑ऽधत्त॒ सम्मि॑ता घृतव॑तीभि॒राद॑धाति राज॒न्यः
स्वस्य॑ छन्द॑सः प्रत्यय॑न॒स्त्वाये॑याद्गच्छति मन्थ॑ति॒ रात्र॑यश्च॒त्वारि॑ च॥—[९]

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत। स रि॑रि॒चानो॑ऽमन्यत।
स तपो॑ऽतप्यत। स आ॒त्मन्वी॑र्यमपश्यत्। तद॑वर्धत।
तद॑स्मा॒त्सह॑सो॒र्ध्वम॑सृज्यत। सा वि॒राड॑भवत्। तां दे॒वासुरा॑
व्य॑गृह्णत। सो॑ऽब्रवीत्प्र॒जाप॑तिः। मम॑ वा ए॒षा॥ ७५॥

दोहा॑ ए॒व युष्माक॑मिति॑। सा ततः॑ प्राच्युद॑क्रामत्। तत्प्र॒जा-
प॑तिः पर्य॑गृह्णात्। अथ॑र्व पि॒तुं मे॑ गोपा॒येति॑। सा द्वितीय॑मुद॑क्रामत्।
तत्प्र॒जाप॑तिः पर्य॑गृह्णात्। नर्य॑ प्र॒जां मे॑ गोपा॒येति॑। सा
तृतीय॑मुद॑क्रामत्। तत्प्र॒जाप॑तिः पर्य॑गृह्णात्। श॒ङ्स्य॑ प॒शून्मे॑
गोपा॒येति॑॥ ७६॥

सा च॑तुर्थमुद॑क्रामत्। तत्प्र॒जाप॑तिः पर्य॑गृह्णात्। सप्र॑थ स॒भां
मे॑ गोपा॒येति॑। सा पञ्च॑ममुद॑क्रामत्। तत्प्र॒जाप॑तिः पर्य॑गृह्णात्।
अहे॑ बुध्निय॒ मन्त्रं॑ मे गोपा॒येति॑। अ॒ग्नीन् वाव॑ सा तान्व्य॑क्रमत।
तान्प्र॒जाप॑तिः पर्य॑गृह्णात्। अथो॑ प॒ङ्क्तिमे॒व। प॒ङ्क्तिर्वा॑ ए॒षा ब्रा॑ह्मणे
प्रवि॑ष्टा॥ ७७॥

तामा॒त्मनो॑ऽधि निर्मि॑मीते। यद॒ग्निरा॑धीयते॑। तस्मा॑दे॒ताव॑न्तो-
ऽग्नय॑ आधी॑यन्ते। पाङ्क्तुं॑ वा इ॒दं सर्व॑म्। पाङ्क्ते॑नै॒व पाङ्क्तुं॑
स्पृ॒णोति॑। अथ॑र्व पि॒तुं मे॑ गोपा॒येत्या॑ह। अन्न॑मे॒वैतेन॑ स्पृ॒णोति॑।
नर्य॑ प्र॒जां मे॑ गोपा॒येत्या॑ह। प्र॒जामे॒वैतेन॑ स्पृ॒णोति॑। श॒ङ्स्य॑ प॒शून्मे॑
गोपा॒येत्या॑ह॥ ७८॥

प॒शूने॒वैतेन॑ स्पृ॒णोति॑। सप्र॑थ स॒भां मे॑ गोपा॒येत्या॑ह।
स॒भामे॒वैतेन॑न्द्रि॒यं स्पृ॒णोति॑। अहे॑ बुध्निय॒ मन्त्रं॑ मे गोपा॒येत्या॑ह।
मन्त्र॑मे॒वैतेन॑ श्रि॒यं स्पृ॒णोति॑। यद॑न्वाहार्य॑पच॑नेऽन्वाहार्यं॑ पच॑न्ति।
तेन॑ सौ॑ऽस्याभीष्टः॑ प्री॒तः। यद्वा॒रह॑पत्य॒ आज्य॑मधि॒श्रय॑न्ति॒

सम्पत्नीर्याजयन्ति। तेन सौऽस्याभीष्टः प्रीतः। यदाहवनीये
जुहति॥७९॥

तेन सौऽस्याभीष्टः प्रीतः। यत्सभायां विजयन्ते। तेन
सौऽस्याभीष्टः प्रीतः। यदावसथेऽन्नं हरन्ति। तेन सौ-
ऽस्याभीष्टः प्रीतः। तथाऽस्य सर्वे प्रीता अभीष्टा आर्धीयन्ते।
प्रवसथमेष्यन्नेवमुपतिष्ठेतैकमेकम्। यथा ब्राह्मणाय गृहेवासिने
परिदायं गृहानेति। तादृगेव तत्। पुनरागत्योपतिष्ठते। सा
भागेयमेवेषां तत्। सा तत ऊर्ध्वारोहत्। सा रोहिण्यभवत्।
तद्रोहिण्यै रोहिणित्वम्। रोहिण्यामग्निमादधीत। स्व एवैनं योनौ
प्रतिष्ठितमाधत्ते। ऋध्नोत्येनेन॥८०॥

एषा पशून्मे गोपायेति प्रविष्टा पशून्मे गोपायेत्याह जुहति तिष्ठते सप्त
च॥

[१०]

ब्रह्म सन्धत्तं कृत्तिकासूदन्ति द्वादशसु प्रजापतिर्वाचो देवासुरास्तदग्निर्नोद्धर्मः शिर इमे वै शमीगर्भात्प्रजा-
पतिः स रिरिचानः स तपः स आत्मन्वीर्यं दश॥१०॥

ब्रह्म सन्धत्तं तो दिव्यावथौ शन्त्वाय प्राच्येषां यदुपर्युपरि यत्सद्यः सोऽश्वोऽवारो भूत्वा जगतीभिरशीतिः॥८०॥

ब्रह्म सन्धत्तमृध्नोत्येनेन॥

हरिः ओम्॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके प्रथमः
प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>